

ravnost odločilnega pomena. Celo lažje vrste bolezni, kakor Dengueva mrzlica, ki jo prenaša neka vrsta komarjev, je mogla pred nekoliko leti ustaviti v Grčiji skoro ves promet, ker ni bilo na razpolago dovolj zdravega železniškega osobja. — Posebno velika je tudi škoda, ki jo povzroča neka vrsta komarjev med živino. Celo Nemčija, ki gotovo ni dežela nevarnih komarjev, utrpí vsako leto milijonsko škodo radi smrti in obolenja opikane živine, radi izgube mleka, stroškov za živinozdravnike itd. V drugih deželah je še hujše. Leta 1923 so utrpeli romunski živinorejci milijone škode zaradi izgube živine, vlada je morala podpreti s kopico milijonov oškodovane kmete. Isto leto je izgubila Bolgarska preko 15.000 glav živine, istotako velika je tudi škoda, ki jo mora prenašati ameriška živinoreja radi komarjev. — Škoda, ki jo povzroča malarija, se v številkah skoraj ne da izraziti. Na Bolgarskem so kraji, v katerih izumre vsaka družina zaradi malarije v enem samem pokolenju. Španska porabi vsako leto 9000 kg kinina samo za lečenje malarije. V eneli samem malarijskem okrožju Južne Srbije s 16.500 prebivalci potrebujejo stalno 30 zdravnikov, 18 pomočnic in 31 razdeljevalcev kinina, vse samo za malarijo. Sardinija izgubi zaradi malarije letno okrog 500.000 delovnih dni. Romunija porabi letno za nekaj milijonov lejev kinina in mora zdraviti povprečno 65.000 malaričnih bolnikov. Povprečno število malaričnih v predvojni Rusiji je bilo 3 milijone oseb, isto toliko bolnikov je v Ameriki, kjer umre letno 13.000 oseb radi te bolezni, in v Italiji nič manj. Več milijonov smrtnih žrtev zahteva malarija vsako leto v Indiji! — In proti tem strašnim dejstvom je človeštvo skoraj še vedno brez moči. Insektolog Howard je nekoč dejal, da ne živimo v dobi človeka, temveč v dobi žuželk, ki so močnejše od človeka in ta mož ima v nekem pogledu popolnoma prav,

Najbolj uspešna bramba, ki jo imamo zoper smrtonosne komarje, je v tem, da se zasujejo jarki in močvirja, v katerih imajo strupene živalice svoja legla. Tudi petrolej uničuje zarod. Vendar pa ostane tu še toliko dela, da se za sedaj res ne moremo ponašati, da je človek edini gospodar sveta.

DRUŠTVENE VESTI

SLOMŠEKOVA PROSLAVA V PTUJU.

V nedeljo, 9. oktobra, proslavi župnija sv. Petra in Pavla v Ptuj 70letnico smrti velikega našega buditelja in voditelja škofa Slomškega. Zjutraj pri ranem cerkvenem opravilu skupno sv. obhajilo, ki se bo darovalo v namen, naj dohri Bog našemu svetniškemu rojaku čim prej podeli čast oltarja. Ob pol desetih bo slavnostna pridiga, ki jo bo imel predsednik Prosvetne zveze dr. Jos. Hohnjec, nato slovesna sv. maša. Popoldne ob ireh bo v mestnem gledališču slavnostna akademija z bogatim in zanimivim programom.

Gornja Sv. Kungota. Dne 25. septembra je Gornja Sv. Kungota praznovala velepomembno 70letnico smrti velikega škofa Slomškega. Imeli smo dve sv. maši. Pri drugi sv. maši je bilo videti, kot da je Slomšek med nami. Veličastno lepo je razložil zbranim vernikom pred. g. Pavel Slapar, duhovnik ljubljanske škofije, življenje škofa Slomškega in njegov trud za rešitev neumrjotih duš. Od sedaj naprej menda ni človeka v župniji, ki mu ne bi bila znana oseba svetega škofa Slomškega, ki je vsestransko deloval in hotel svoje ovčice videti srečne tukaj in enkrat v večnosti. Pred. g. Slaparju, ki je prišel nadomestovat bolanega domačega župnika, bodi izrečen tisočeri Bog plačaj! Po sv. blagoslovu se je vršila akademija v čast škofu Slomšku v katoliškem prosvetnem domu pred mnogoštevilnim občinstvom, kjer je navdušeno in lepo govoril tukajšnji šolski upravitelj g. Spreitz o Slomšku, ki je bil mož posebne energije, mož mo-

S „Planinka“ čajem

se boste počutili boljše in spanje Vam bo trdnjše.

Zavitek Din 20.— v apotekah. 841

litve in posebne gorečnosti. Z izbranimi besedami je slikal vso milino njegovih nežnih pesmic ter še posebno predložil, koliko tisoč Slovencev je rešil s preložitvijo lavantskega sedeža od Sv. Andraža na Koroškem v Maribor, ki je od tistega časa postal kulturno središče spodnještajerskih Slovencev. Pred krasno ovenčano sliko Slomškega so otroci lepo peli in deklamirali ljubke Slomškove pesmice, a posebno ljubko in z zvončkom v roki je k sklepu dovršeno in lepo deklamirala mladenka Trezika Hollerjeva »Zvonček moje vesti«. Lepa slovesnost se je zaključila s prošnjo: »Svetniški Slomšek, prosi zdaj, da pridemo enkrat v sveti raj!«

Gornja Radgona. Tudi mi smo imeli dne 25. septembra proslavo Slomškovo. V cerkvi je g. dr. Terstenjak v temeljito premišljenem govoru orisal Slomška kot edino pravega vzgojitelja slovenskega naroda. Smernice, ki jih je podal on, še imajo, oziroma bi morale imeti še danes svojo veljavo. Popoldne se je zbrala naša navdušena mladina okrog Slomškega na odru. Hvalevredno so se izkazali mladi tamburaši. V kratkem času so dosegli lepe uspehe, kar nam jamči, da bodo še lepše napredovali pod modrim vodstvom svojega učitelja. G. kaplan nam je podal jasno sliko Slomškovega življenja in delovanja. Mali deklamatorji Slomškovih pesmic, med njimi skupina hrabrih dečkov z imenom Slomšek, so izzvali živahno odobravanje mnogobrojnega občinstva. Navdušeno je govorila zastopnica Dekliške zveze o Slomšku kot bojniku za slovensko narodnost. Njene tovarišice so se ga istotako navdušeno spominjale v lepih deklamacijah. Tako smo se spomnili svojega velikega dobrotnika z navdušenjem in hvaležnostjo. Zdelo se nam je tudi,

Princesa, ki je našla Mojzesa.

Nedavne najdbe v Jerihonskih kraljevih grobovih so pomagale ugotoviti, da je bila svetopisemska oseba, ki je našla Mojzesa, plavajočega v košarici iz lubja na Nilu, princesa Hatafu. Ta princesa je bila sestra vladarja Tutmozisa II., ki je vladal svojo deželo samo 13 let. Po njem je prevzela vladavino princesa Hatafu, ki najznačilnejši ženski vladarski lik na egiptovskem prestolu. Ona je bila tista ženska, ki je našla in dala potegniti Mojzesa na suho, oskrbela refo in ga pozneje vzgajala. Po njej je prišel Mojzes do svoje moči in ugleda, in po njeni smrti

Bridka zgodba skopuha.

(Dalje.)

Porinejo predenj Rama in Sito, ki se bližata čarovniku vsa trepetajoč od strahu. Obe roki jima položi na glavi in reče zaupljivo:

»Sta pod varstvom božanstva, ker ne skrbi za vaju noben človek. — Prav nič se vama ne bo zgodilo, ako bosta storila, kar vama bom naročil.«

Obrne se proti ljudem ter jih zagotavlja:

»Videli boste čudež!«

Rama je že navdušen za zadevo, čeravno še ne more popolnoma premagati bojazni. Da je mogoče nepreviden, da bi z njegovim početjem pater ne bil zadovoljen, nato tedaj ne misli.

Mož porine kače na stran, pograbi obe košari ter sabljo in nese celo ropotijo na sredino med gledalce.

Odpre obe korbi, ju iztrese, poriva meč skozi šibje, da bi dokazal občinstvu, da sta košari čisto prazni.

2

Ko ju posadi zopet na tla, se obrne do otrok:

»Rama in Sito! Tako mislim, se zoveta.«

Otroka pokimata.

»Mar se li bojita?«

Otroka zopet pokimata, a sta že manj plaha

»Bosta li storila, kaj vama rečem?«

»Da, zapovednik!«

»Zlezita vsak v eno košaro!«

Dvigne ju ter spusti v jerbasa. Takoj zapre pokrov nad glavama. Mala Sito ne upa odpreti oči, celo junaškemu Rami je nekoliko neprijetno.

»Vsako korbo še moramo povezati z vrvjo.«

To je bil glas kačjega zagovornika. Otroka čutita povezovanje na premetavanju košare.

»Krepki možje naj pristopijo in se prepričajte, da sta otroka resnično v jerbasih.«

Par mož dvigne košari in potrdi zagovornikovo trditev.

»Rama, ali si tukaj?«

»Da«, zapovednik.

Vsak se je lahko uveril, da sta res otroka zaprta v košarah.

Kačji zagovornik raztegne krog gledalcev

da je ravno Slomšek tisti, ki je tudi pri nas ločil pšenico od plev.

Velika Nedelja. V nedeljo popoldne bomo slavili v naši dvorani Slomškova in sicer vsi mali in veliki. Otroci bodo nastopili v deklamacijah in živih slikah, odrasli pa v prednášanju Slomškovih del. Vmes pa bomo poslušali petje mešanega in moškega zbora. Govoríla g. dekan Horvat. Pridite vsi, vstopnine ni.

Laporje. Naša dekleta in fantje so si zaželeli dela in sicer prosvetnega dela. S tiho in mirno agitacijo so dosegli, da se je vršil dne 28. 8. t. l. občni zbor prosvetnega društva. Ustanovil se je dekliški in fantovski odsek. V odbor izvoljeni člani so res prosvetni delavci, pokazali so to že 25. 9., ko so priredili Slomškovo slavnost z jako pestrim sporedom. Pevci so zapeli pod vodstvom g. organista več sicer starih, a vedno lepih pesmi. G. bogoslovec Kušar nam je v izbranih besedah govoril, kako naj po Slomškovih naukih bomo trdni v sv. veri, kako naj ljubimo domačo grudo in materno jezik. Dekleta in fantje so nam deklamirali lepe pesmi in še naši malčki so vneli vse navzoče z deklamacijama »Kje sem doma« in »Mati ziblje«. Dekleta in fantje, mladostni ogenj, ki gori v vas, naj vname vse dobro misleče tovarišice in tovariše, da bomo po Slomškovih besedah res kreposten narod, po sv. veri in maternem jeziku.

Poljčane. Na lep in pristrčen način so proslavile Poljčane 70letnico Slomškove smrti. Že na predvečer takoj po večernem zvonjenju je zažarela na bližnjem hribčku številka 70, sestavljena iz mnogih lučk. Pevci so zapeli Slomškove pesmi. Vmes pa je igrala godba. V nedeljo je pri pozni službi božji pridigal č. g. dr. Josip Meško, ki je prikazal služabnika božjega Slomška kot graditelja kraljestva božjega med Slovenci. Sv. mašo je daroval domači č. g. kaplan Babič. Po sv. maši se je strnila ogromna množica ljudstva pred cerkvijo k slavnostnemu zborovanju. Zborovanje je otvoril in vodil g. kaplan Babič. Na zborovanju sta poleg dveh domačih fantov govorila ravnatelj Zadrúžne gospodarske banke g. Franc Jerebič o Slomšku kot prosvetnem delavcu ter g. Mirko Geratič, ki je v jedrnatem govoru orisal Slomška kot vzor mladine.

Polzela. V nedeljo dne 9. oktobra se vrši občni zbor Prosvetnega društva na Polzeli v Prosvetnem domu ob treh popoldne.

Proslava Slomškega pri Sv. Jožefu n. Celjem se je vršila v nedeljo dne 25. septembra in ne samo v spomin na 70letnico njegove svetniške smrti, temveč tudi v spomin, ko je veliki misijonar škof Slomšek pred 80 leti ravno v nedeljo dne 26. septembra vpeljal prve misijonarje sv. Vincencija Pavelskega k sv. Jožefu in jih v dveh govorih predstavil v velikem številu zbranim duhovnikom in ogromni množici ljudstva. V hvaležni spomin na to je bila že predpoldnem slovesna sv. maša s pridigo o Slomšku. Popoldne ob štirih pa je imel slovesne večernice profesor msgr. Vreže in je proslavljal v svojem lepem, skoro eno uro trajajočem govoru Slomška, kako je v svoji ljubezni do slovenskega ljudstva poklical in vpeljal misijonarje pri sv. Jožefu, da bi njegovo misijonsko delo za duhovni blagor ter zveličanje ljudstva nadaljevali še po njegovi smrti. Tako je msgr. profesor Vreže proslavljal tisto nedeljo Slomškega v dveh cerkvenih govorih: prvič zjutraj v Kamnici, drugič popoldne pri sv. Jožefu.

Brežice. Prosvetno društvo v Brežicah ima svoj redni letni občni zbor v nedeljo dne 9. oktobra ob 9. uri dopoldne v društveni sobi samostana v Brežicah. Vsi prijatelji prosvetnega dela vabljeni!

Nalezljive bolezni nekdanj in danes.

Iz Zagreba so javljali zadnje dni, da se je pojavilo tamkaj 14 slučajev nalezljive pohabljenosti otrok. Zdravniška oblast je storila vse, da bi se bolezen ne oprijela še večjega števila. V zagrebškem primeru gre le za nekaj osamljenih slučajev in je težko govoriti o nalezljivosti ali epidemiji.

V očigled pojavu v Zagrebu se nam vzbujajo spomini na nekdanje čase, ko so obiskovale človeštvo res grozne nalezljive bolezni, ki so zahtevale tisočere in tisočere smrtne žrtve, katere pa danes zadušijo takoj v kalí, če se po-

javi kak tak slučaj in to s pomočjo tolikanj napredne zdravniške vede.

Črna smrt.

Vsem nalezljivim boleznim, ki so kosele kedaj med človeštvom, prednjači kuga, ki je obče znana pod imenom: »črna smrt«. Ta grozna bolezen je ugonobila v letih 1346 do 1351 25 milijonov ljudi, približno eno četrtno celotnega tedajnega človeštva. Bolezen ni prizanesla kljub temu, da so se zapirale pred njo posamezne dežele, nobena pokrajina. V Benetkah je pomrlo na kugi 100.000 oseb, v Florenciji 96.000, na Španskem je pobrala dobro petino vseh prebivalcev. Ravno tako visoka je bila smrtna številka tudi na Francoskem in Angleškem.

Izbruh kuge je bil v naprej napovedan od nekaterih naravnih dogodkov: potresov, poplav, od prikazni kometov, od lakote in viharjev. Vse te grozne prikazni so pred pojavom bolezni ubogo človeštvo do obupa preplašile. Zibelka črne smrti je Azija, odkoder se je razširila preko Grčije, Italije, Španije, Francije, Nemčije in Rusije po celem svetu. Kako strašno je divjala ta morilka po naših krajih, je itak že znano.

Veliko ljudi je zbežalo, da bi ušlo bolezni. Drugi so skušali zaustaviti val bolezni z bičanjem in neusmiljenim preganjanjem domnevanih povzročiteljev kuge in to predvsem Judov. Procesije bičarjev so romale od dežele do dežele, molile, pele, se javno bičale, ropale, požigale in še bolj širile črno smrt. Preganjanja Judov so zavzela tak obseg, da je izdal papež Klement VI. dve pismi, v katerih je branil žide. — Isto sta storila nemški cesar in poljski kralj Kazimir Veliki.

Črna smrt je bilo najhujše bolezensko zlo, ki je kedaj šibalo človeštvo.

Gobavost.

Pogubonosne za človeški rod so bile tudi razne druge nalezljive bolezni in pride za kugo koj gobavost, ki se je

narazen, upirajoč oči v radovedneže, hodi okrog košar in govori nerazumljive — čarovniške besede. Vedno hitreje koraka, vedno ožji postaja krog obhoda. Pot mu že zaliva braz. Strmeč sledijo ljudje igri, ki obeta nekaj čudežnega.

Naenkrat skoči čarovnik med obe košari, zavihti meč, vrže v zrak vejico in jo preseka z močnim zamahljajem na dvoje.

Zopet teče krog košar. Ljudi pretrese groza. Kaj bo neki napravil?

Divjih korakov se bliža košarama, bije z mečem po njih in suva kakor pobesnel z mečem skozi šibje.

»Kri!«

Eden je izgovoril. Da, kri! Vsi vidijo, kako kaplja kri od sablje na suho zemljo. Naenkrat zavlađa tišina. Meč mu pade iz rok. Ves onemogel se zgrudi.

Nobeden od prebivalcev od Sangao se ne upa niti ganiti. Niti najmanjši šum ne moti tišine. Minute čakanja postanejo neznosno dolge. Slednjič se vendarle dvigne tujec. Vsi v skrbeh sledijo ljudje njegovemu početju. Gre h ko-

šaram, odstrani vrvi. Ju odpre in reče, kakor bi se ne bilo prav nič zgodilo:

»Pridita ven! Vse je končano!«

Otroka živita. Maša Sita se prikaže objokana, Rama se smehlja.

Radi čudeža zmigavajo gledalci z glavami. Oglasi se kačji zagovornik. Rad bi nekaj denarja in predvsem riža za spremljevalca in oba otroka, ki morata danes obeđovati z njima, ker sta posebna ljubljena božja.

Vaščani so se razkropili po selu in počivajo med opoldansko vročino.

Ko gre dan proti večeru, se prikažejo zopet prebivalci vasi Sangab iz svojih kočur in se razgovarjajo o današnjih doživljajih. Sedaj, ko sta odšla oba čarovnika, hočejo obe siroti temeljito izprašati, kaj in kako se je jima godilo v košarah in če nimata po telesih ran.

Otroci hitijo ven na prostor, kjer se je vršila zjutraj predstava, da bi privedli v vas Rama in Sito.

Kačja zagovornika sta izginila, a tudi o obeh sirotah ni duha ne sluha.

se je svetopisemski prerok umaknil iz Egipta v Madian, kjer je ostal 40 let po njeni smrti ves čas, dokler je vladal Tutmozis III.

Davidov zid v Jeruzalemu.

V Jeruzalemu so po golem naključju odkrili najstarejši zid, ki ga je bil dal pozidati kralj David za obrambo mesta. V vzhodnem mestnem delu se je bil namreč zrušil kanal. Podrtija je začela ogrožati sosedne hiše. Delavci, ki so začeli popravljati porušeni del, so pa kmalu prišli na to, da stoji pod ruševinami star zid. Obvestili so o tem oblasti, ki so poslale na lice mesta komisijo, ki je ugotovila, da pred-